



Landsorganisationen i Danmark

Islands Brygge 32D  
2300 København S

Tlf. 3524 6000  
Fax 3524 6300  
Mail lo@lo.dk

Folketingets Europaudvalg

Sagsnr. 15-2754  
Vores ref. AGV/PWA  
Deres ref.

Den 31. marts 2017

Som led i Folketingets behandling af EU's handelsaftale med Canada – CETA-aftalen – vil vi gerne orientere Europaudvalget om LO's holdninger til aftalen og til de perspektiver, aftalen giver for EU's forhandlinger af kommende bilaterale handels- og investeringsaftaler.

LO har givet sin opbakning til CETA-aftalen, og vi håber derfor, at Folketinget vælger at godkende aftalen.

Vores fokus på CETA-aftalen har først og fremmest været på de muligheder, som aftalen giver for øget økonomisk aktivitet mellem EU-landene og Canada samt den forventede positive virkning, det vil have for vækst og beskæftigelse i Danmark.

Dernæst er vi naturligvis optagede af, hvordan aftalen kan forsvare og styrke arbejdstagerrettighederne.

Vi vil gerne dele nogle af de væsentlige punkter i aftalen på baggrund af vores gennemgang af den indgåede aftale og den juridisk bindende erklæring, som ledsager selve aftalen.

### **Styrkelse af arbejdstagerrettigheder**

I LO tillægger vi det stor betydning, at EU og Canada med CETA-aftalen lægger grunden for et partnerskab, der kan være med til at fremme respekten for internationale standarder i arbejdslivet med udgangspunkt i de otte ILO-kernekonventioner. I en tid hvor der er fokus på den stigende ulighed i verden, er det afgørende, at EU over for de lande, man forhandler handelsaftaler med, stiller krav om, at konventionerne ratificeres og implementeres. Med den juridisk bindende erklæring er der for at imødekomme kritik fra flere af EU's medlemslande sket en styrkelse af aftalens bestemmelser om overvågning og håndhævelse af arbejdstagerrettighederne.

CETA-aftalens kapitel om handel og arbejdsmarked anerkender værdien af en sammenhængende politik, der kan skabe anstændigt arbejde, et højt niveau af arbejdstagerbeskyttelse kombineret med en effektiv håndhævelse.

EU og Canada anerkender også betydningen af den sociale dialog og forpligter sig til at fremme en sådan dialog.



I aftalen anerkender EU og Canada hinandens ret til at fastsætte regler på arbejdsmarkedsområdet. Lov og praksis på arbejdsmarkedsområdet skal sikre beskyttelse af de grundlæggende principper og rettigheder på arbejdspladsen<sup>1</sup>, herunder retten til at organisere sig og til at føre kollektive forhandlinger, afskaffelse af alle former for tvangsarbejde, reel afskaffelse af børnearbejde samt afskaffelse af forskelsbehandling med hensyn til beskæftigelse og ansættelse.

På samme måde skal arbejdsmarkedslovgivningen leve op til ILO's erklæring fra 2008 om social retfærdighed med henblik på en fair globalisering: Sikkerhed og sundhed på arbejdspladsen, mindstekrav vedrørende ansættelsesvilkår for lønmodtagere, ikke-forskelsbehandling, hvad angår arbejdsvilkår, herunder for vandrende arbejdstagere.

EU og Canada anerkender, at det er uhensigtsmæssigt at fremme handel eller investeringer gennem en sænkning eller lempelse af beskyttelsesniveauerne i deres lovgivning og regler for arbejdsmarkedet.

For LO er det vigtigt, at bestemmelserne kan håndhæves effektivt.

CETA-aftalen indeholder en artikel om håndhævelsesprocedurer, og heraf fremgår det, at EU og Canada vil fremme overholdelse og håndhævelse af arbejdsmarkedslovgivning gennem:

- Opretholdelse af arbejdstilsyn for at sikre håndhævelse af retlige bestemmelser om arbejdsvilkår og beskyttelse af arbejdstagere
- Adgang til administrative og retlige procedurer i tilfælde af krænkelse af arbejdsmarkedslovgivningen.

Det fremgår af aftalen, at der nedsættes et specialudvalg for handel og bæredygtig udvikling, som vil have til opgave at føre tilsyn med gennemførelsen af kapitlet om handel og arbejdsmarked.

Der etableres et system til behandling af tvister, som i første omgang vil indebære konsultationer mellem parterne. Hvis det ikke er tilstrækkeligt til at finde en løsning, nedsættes et ekspertpanel. Ekspertpanelet vil være sammensat af personer med ekspertviden inden for arbejdsmarkedslovgivning, og de skal være uafhængige af parterne.

Hvis ekspertpanelet når frem til, at den ene part ikke har opfyldt sine forpligtelser i henhold til aftalen, skal parterne indlede drøftelser og nå frem til løsninger. Specialudvalget for handel og bæredygtig udvikling skal overvåge opfølgningen på ekspertpanelets anbefalinger.

Det fælles fortolkende instrument styrker denne del af aftalen ved at bidrage til det samlede fortolkningsgrundlag. Det fremgår bl.a., at arbejdstagere har ret til at forhandle, indgå og håndhæve kollektive aftaler og retten til at tage kollektive kampskridt er taget med.

Det slås også fast, at hverken EU eller Canada vil sænke deres standarder for at tiltrække investeringer eller øge deres handel.

---

<sup>1</sup> ILO 1998 Erklæring om grundlæggende principper og rettigheder på arbejdet.

## Investeringsbeskyttelse

Twistløsning mellem investorer og stater har påkaldt sig stor opmærksomhed i både CETA- og TTIP-forhandlingerne. På baggrund af den voldsomme kritik af ISDS-systemet, valgte EU-Kommissionen i 2015 at fremlægge et forslag til et revideret, mere domstolslignende system. Det lykkedes for EU at få denne nye model inkluderet i CETA-aftalen, og det er efter vores vurdering en ændring, som giver garantier for et juridisk sikkert og gennemsigtigt system, som ikke indskrænker staternes demokratiske beslutningsprocesser.

Det kan være vigtigt for danske virksomheder og investorer (herunder danske pensionselskaber), at der findes mekanismer, som sikrer, at man ikke udsættes for diskrimination i forhold til indenlandske investorer, når man investerer i udlandet.

LO finder, at CETA-aftalens afsnit om investeringsbeskyttelse imødekommer den kritik, der har været rejst af ISDS-systemet. LO lægger vægt på, at der etableres et fast dommerpanel, at der etableres en appelmulighed, og at det tydeliggøres i hvilke situationer, en investor kan indbringe en klage.

LO finder det afgørende, at rettens behandling er åben for offentligheden, og at det også bliver muligt for andre interessenter at afgive indlæg i sagen.

Ligeledes har det været afgørende for LO, at aftaleteksten tydeliggør, at en part til hver tid må regulere i almenvellets interesse, også selvom dette måtte have negativ indvirkning på en investering foretaget af en udenlandsk investor.

Endvidere, er det betryggende, at gældende regler for investeringsbeskyttelse og procesreglementet følger UNICITRAL<sup>2</sup>- og ICSID-voldgiftsregler<sup>3</sup>.

Vi har udarbejdet en oversigt over spørgsmål og svar vedr. CETA-aftalen, som vi vedlægger til udvalgets orientering.

Vi står naturligvis til rådighed med flere oplysninger. Henvendelse kan ske til EU-konsulent Peter Waldorff via e-mail [pwa@lo.dk](mailto:pwa@lo.dk) eller telefon 3524 6157.

Med venlig hilsen



Arne Grevsen

Næstformand

Bilag: CETA-spørgsmål og –svar.

---

<sup>2</sup> UNCITRAL: United Nations Committee on International Trade Law.

<sup>3</sup> ICSID: International Centre for Settlement of Investment Disputes.